

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Катерина Емилова Войнова
„Жанрови и стилистични особености на онлайн медиите”
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

от доц. д-р Владимир Досев
катедра „Славянски езици”

Икономически университет – Варна,
доцент по професионално направление 2.1. Филология. Общо и сравнително
езикознание (приложна лингвистика – български език)

1. Данни за процедурата за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Със заповед N: РД 38-281 от 14. 02. 2019 г. на ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски” и по предложение на Факултетния съвет на Факултета по славянски филологии (протокол N: 06) съм включен като външен член в научно жури за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Катерина Емилова Войнова по професионално направление 2.1. Филология (Български език – Стилистика). На първото заседание на научното жури беше взето решение аз да изготвя становище.

2. Данни за докторанта

Катерина Емилова Войнова отговаря на формалните изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор”. През 2015 г. Войнова е придобила магистърска степен по специалността *Балканистика* в СУ „Св. Климент Охридски”. На 10. 07. 2016 г. е зачислена в докторантура по професионално направление 2.1. *Филология* (Български език – Стилистика) във Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски”. Катерина Войнова ползва френски и английски език.

3. Дисертационният труд *Жанрови и стилистични особености на онлайн медиите*

3.1. Общи данни за дисертационния труд

Разглежданият дисертационен труд е самостоятелно изследване по интересна проблематика, свързана както с областта на интернет комуникациите, така и с езикознанието. Общият обем на труда е 215 страници, от които 32 стр. са приложения. Библиографията е оформена коректно и включва заглавия на различни езици – български, английски, немски, френски и руски.

3.2. Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертацията е структурирана според утвърдената практика за писане на дисертационен труд и се състои от увод, четири глави и заключение. В увода ясно са формулирани **целта, задачите, методите, предметът и обектът** на научното изследване, изказана е и **работна хипотеза**. „Обект на изследване в настоящия труд са онлайн медиите в България” (стр. 5). Още тук Войнова дефинира как ще използва понятието *онлайн медии* в изследването си: „това са писмени информационни сайтове, чиято основна функция е информиране на аудиторията за актуални новини и събития, както и анализиране на обществените процеси” (стр. 5). Тази формулировка изключва разглеждането на интернет блоговете и социалните мрежи. Не се разглеждат и сайтовете на вестници, които излизат в печатна форма. Авторката мотивира избора си да анализира само медии, „които са реализирани единствено в онлайн пространството, тъй като именно те отразяват най-пълно спецификите, които настъпват в медиите с развитието на технологиите” (стр. 6). Войнова изброява поименно 34 български онлайн медии, които са анализирани в дисертационния труд. Посочените медии са сред най-четените от интернет потребителите. Войнова формулира по следния начин **предмета на изследването** си: „предмет на изследване в настоящия труд ще бъдат именно езиковите изразни средства, с които си служат журналистите, за да привлекат читатели. Внимание ще бъде обърнато и на различните манипулативни и аргументативни стратегии, които се използват” (стр. 9). Изказана е и **работна хипотеза**: „хипотезата на настоящото изследване е, че стилистичните особености на онлайн медиите до голяма степен се припокриват с тези на предходните медии. Евентуалните жанрови разлики, които могат да бъдат открити между „старите” и „новите” медии, се дължат на различния канал, по който се предава информацията и съответно на развитието на технологиите” (стр. 9). **Целта** на дисертационния труд е: „да се проследи развитието на средствата за масова комуникация, като се постави акцент върху новите медии, а именно онлайн медиите. По този начин ще могат да се очертаят техните основни жанрови и стилистични особености” (стр. 9). За изпълнението на целта на изследването Войнова си поставя 6 задачи, които са коректно подбрани и ясно формулирани. Използваните **методи** в изследването са сравнителен и стилистичен анализ. Осъществено е и наблюдение на терен – авторката е наблюдавала работата на служителите на сайта news.bg. Струва ми се, че към изброените могат да се добавят и методите на когнитивната лингвистика (например по отношение на употребата на метафори), и критическият анализ на дискурса.

Първата глава на дисертационния труд е озаглавена „Основни характеристики на онлайн медиите”. В нея авторката представя някои основни характеристики (предимно технически) на информационните средства преди

появата на онлайн медиите. Разгледани са особеностите на печатните медии, радиото, киното и телевизията. В същата глава Войнова коментира и следните характеристики на онлайн медиите: актуализиране на информацията, хипертекстуалност, интертекстуалност, мултимедийност, споделяне на информацията, анонимност и безплатен достъп на съдържание. По отношение на финансирането на медиите авторката изказва спорното за мен твърдение, че „единственият приход за информационните сайтове са рекламите” (стр. 26), без да посочва необходимите за това доказателства. Въпросите за финансирането и за собствеността на медиите са от основно значение по отношение на тяхната обективност, както правилно е посочено и в самата дисертация.

Втората глава на дисертационния труд е със заглавие „Жанрови особености на онлайн медиите”. В главата са представени два от най-популярните комуникационни модели – на Карл Бюлер и на Роман Якобсон. Струва ми се, че за целите на изследването по подходящ е комуникационният модел на Шенън и Уивър, тъй като в него са включени и елементите *обратна връзка (feedback)* и *шум (noise)*. Именно наличието на тези елементи е от основно значение за общуването в интернет среда. Те са и причината за възникването на нови професии – специалисти по поддръжката на корпоративен онлайн имидж, интернет тролове (често със задача именно да внасят *шум* в канала за комуникация) и т.н. Войнова прави преглед на научните разбирания за понятието *жанр* и за различните жанрове, използвани от онлайн медиите. Направен е изводът, че информационните сайтове се използват „основно за четене на новини” (стр. 41). Войнова представя и различни научни схващания за понятията *новина* и *коментар*, техните структури и техниките за писането им. Особено място (съвсем заслужено) е отделено на ролята на заглавието на журналистическия материал. Добро впечатление прави представеният подробен анализ на структурата на онлайн медиите. Войнова обобщава, че до голяма степен рубриците в онлайн медиите повтарят тези, които се използват и от печатните издания. По отношение на тематиката е направен следният извод „в тематичен план не се откриват съществени разлики между традиционните и новите медии” (стр. 72). Според авторката сред предимствата на онлайн медиите са скоростта на информиране, възможностите за актуализация на новините, двупосочността на комуникацията, наличието на видео материали.

Третата глава е озаглавена „Стилистични особености на онлайн медиите”. В нея са коментирани различни манипулативни и аргументативни стратегии, използвани от онлайн медиите. Струва ми се, че изследването би спечелило, ако още тук се дефинира какво се разбира под понятието *манипулация* в дисертационния труд. По отношение на използваните манипулативни или аргументативни стратегии Войнова твърди: „очертава се ясно разграничение между онлайн медиите. Ако сериозните сайтове си служат основно с рационални

аргументативни стратегии (дедукция, индукция, позоваване на личен опит), то сайтовете, които могат да бъдат определени като популярни, използват всички позволени или не изразни средства на българския език” (стр. 80). В тази глава е представен и анализ на две забележителни медийни кампании от последните години – парламентарните избори от 2017 г. и дебатите по отношение на Истанбулската конвенция. Разгледани са и различните лексикални и граматически средства, с които се осъществява комуникационния процес в онлайн медиите. Интерес представлява и направената сравнителна характеристика на съдържанието на 6 информационни сайта, които условно са разделени на „жълти” и „сериозни”. Войнова прави извод, че разликите в графичен план са сравнително по-малко, отколкото разликите в езика на двата типа медии.

Четвърта глава е озаглавена „Манипулация и дезинформация в онлайн медиите”. В нея са представени различни научни становища по отношения на манипулацията, дезинформацията и т.нар. *фалшиви новини*. Коментирана е отново ролята на заглавията на медийните материали и техният манипулативен потенциал. Представени са езиковите средства, с които „воюват” две медийни групи. Предложени са и „пътища” за справяне с фалшивите новини – изчитане на цялата новина, проверка на информацията, проверка на достоверността на източника.

В заключението на дисертационния труд са обобщени изводите, направени в предходните глави. Изследването до голяма степен потвърждава предложената в увода работна хипотеза – няма съществени разлики между онлайн и предходните медии по отношение на тематика и изразни средства. Различията, доколкото ги има, се дължат „основно на различния канал, по който се предава информацията” (стр. 169).

4. Автореферат и други публикации по темата

Авторефератът вярно и точно отразява съдържанието на дисертацията. Катерина Войнова има 11 публикации (6 са все още под печат) по темата на дисертацията, т.е. голяма част от изследването вече е добре позната на научната общност у нас.

5. Забележки и препоръки

Забележките и препоръките си по отношение на дисертационния труд съм отправил по-горе в становището. Имам и две технически препоръки: 1. утвърдена практика е, когато се посочва интернет линк, към него да се посочва и датата на последното му достигане от автора; 2. към публикациите, които са все още под печат, е редно да се добавят и изданията, в които са приети за отпечатване.

6. Заключение

Направените забележки и препоръки не омаловажават стойността на разглеждания труд. Дисертацията „Жанрови и стилистични особености на онлайн медиите” е оригинално и самостоятелно научно изследване, което напълно отговаря на изискванията за писане на дисертационен труд. Ще гласувам убедено с **ДА** за присъждането на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 2.1. Филология (Български език – Стилистика) на Катерина Емилова Войнова.

14. 08. 2019 г.
Варна

Изготвил становището:
/доц. д-р Владимир Досев/